

FRA pressiteade

Viin/Brüssel, 11. märts 2012

Vajatakse tõhusamat kaitset ebavõrdse kohtlemise eest tervishoiuvaldkonnas

Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) uues aruandes käsitletakse takistusi ja ebavõrdse kohtlemise ilminguid, millega inimesed võivad kokku puutuda tervishoiuteenuste tarbimisel nende erinevate omaduste (etniline päritolu, sugu, vanus, puue jne) kombinatsiooni tõttu. Selgub, et sellistel juhtudel on inimestel ja nende õigusnõustajatel nn mitmekordse diskrimineerimise tunnustega juhtumite puhul kohtuasju raske algatada. Põhjuseks on vähesed teadmised mitmekordsest diskrimineerimisest või lihtsalt see, et õiguslikult on kergem käsitleda üksnes ühe konkreetse alusega kaebust.

„Põhiõiguste kaitsel igapäevase võrdse kohtlemise tagamiseks peavad õigus- ja tervishoiusüsteem vastama reaalse elu keerukusele,“ ütleb FRA direktor Morten Kjaerum. *„Inimest ei iseloomusta näiteks pelgalt tema sugu, vaid ka vanus, etniline kuuluvus või puue. Diskrimineerimisvastaseid seadusi tuleb muuta nii, et mitmekordse diskrimineerimise tõttu kannatanud saaksid kohtusse pöörduda. Samuti on vaja tõsta tervishoiutöötajate teadlikkust sellest, kuidas vältida diskrimineerimist tagamaks, et inimesi koheldaks ikka vastavalt nende vajadusele, olenemata sellest, kes nad on.“*

Aruandest selgub:

- **Ebavõrdne kaitse ja õiguslik ebaselgus** muudavad mitmekordse diskrimineerimise alusel kohtusse pöördumise raskeks. Tervishoiuvaldkonnas kaitsevad diskrimineerimisvastased Euroopa Liidu õigusaktid diskrimineerimise eest rassi ja sooline alusel, kuid mitte vanuse, puude või seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimise eest. Samuti on Euroopa Liidu 27 liikmesriigist ainult kuus käsitlenud oma õiguses mitmekordset diskrimineerimist, kuigi sageli selget definitsiooni pakkumata. Tervishoiuvaldkonnas võrdse kaitse tagamine kõigil alusel diskrimineerimise vastu oleks esimene suur samm mitmekordse diskrimineerimise tõhusaks tõkestamiseks. Seda nähtust käsitleb nn horisontaalne direktiiv, praegu Euroopa Liidu tasandil arutatav õigusakt, mis laiendaks diskrimineerimisvastast kaitset lisaks tööhõivele ka muudele valdkondadele, hõlmates usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse ja seksuaalse sättumusega seotud aluseid.
- Juristid ei algata tervishoiuvaldkonda puudutavaid kohtuasju sageli diskrimineerimise alusel, sest nendel juhtudel saadavad hüvitised on väiksemad kui **näiteks ravikvaliteedi juhtude puhul**. Et olemasolevad diskrimineerimist keelavad seadused toimiksid, peaksid kohtud määrama diskrimineerimise korral mõjuvaid ja proportsionaalseid hüvitisi. See julgustaks rohkem inimesi ja ka nende juriste pöörduma kohtusse just diskrimineerimise, sh mitmekordse diskrimineerimise tõttu.
- **Vähene teadlikkus** sellest, kuidas ja kuhu täpselt kaebust esitada halvendab õiguskaitse kättesaadavust. Ohvrid ei tea sagelik kindlalt, kas nad peaksid abi saamiseks pöörduma tervishoiuvaldkonna kaebusi lahendava või võrdõiguslikkuse küsimustega tegeleva asutuse poole, mille ülesandeks on tavaliselt kodanike võrdse kohtlemise tagamine. Lisaks sellele

usaldatakse eksisteerivaid tervishoiuvaldkonda puudutavaid kaebuste lahendamise süsteeme pigem vähe ning kardetakse, et kaebuse esitamisega kaasneb veelgi halvem kohtlemine tervishoiutöötajate poolt. Kõigi diskrimineerimisvaldkondade, sh mitmekordse diskrimineerimise koondamine ühe võrdõiguslikkuse asutuse tegevusalasse ja paremini koordineeritud koostöö tervishoiuvaldkonna kaebusi lahendavate asutuste vahel parandaks tunduvalt õiguskaitse kättesaadavust.

- Tervishoiusüsteemid ei arvesta alati **tervishoiuteenuste kasutajate** erinevate **vajadustega**. Tervishoiusüsteemid võivad (mitte sihipäraselt) luua takistusi tervishoiuteenuste kättesaadavusele või pakkuda erineva kvaliteediga tervishoiuteenust inimestele, keda ühendab korraga mitu kaitstud omadust nagu näiteks sugu, vanus või kuulumine mõnda vähemusse. Valitsused ja tervishoiuasutused saavad olukorda parandada, soodustades aktiivselt tervishoiutöötajate koolitamist teemal, kuidas diskrimineerimist vältida ning rakendades mitmekordse diskrimineerimise riskiga inimeste toetamiseks ja julgustamiseks positiivseid meetmeid, näiteks parandades teabe kättesaadavust tõlke- ja vahendusmenetluste ning sihtrühmadele suunatud programmide abil.
- **Täna kogutav tervishoiustatistika** ei võimalda täpselt hinnata, kui ebasoodne täpselt ikkagi on mitme tundliku omadusega elanikkonnarühmade olukord. Andmed hõlbustavad tõendipõhiste ja seega tõhusamate poliitikameetmete väljatöötamist. Oluline on siinkohal luua usaldusväärsete ja võrreldavate andmete kogumise vahendid, mis kajastaksid eri diskrimineerimisalustest tingitud ebasoodsa olukorra tegelikku ulatust tervishoius.

Aruandes vaadeldakse mitmekordse diskrimineerimise käsitlemist õigusaktides ja analüüsitakse asjakohaseid kohtulahendeid, keskendudes eelkõige tervishoiuvaldkonnale. Selles uuritakse ka tervishoiuteenuste kasutajate ja tervishoiutöötajate arvamusi ja kogemusi, kuidas eri soost, eri vanuses, erinevate puuetega ja etnilise päritoluga inimesed tunnetavad diskrimineerimist, sh mitmekordset diskrimineerimist juurdepääsul tervishoiuteenustele Austrias, Itaalias, Rootsis, Tšehhi Vabariigis ja Ühendkuningriigis.

Aruanne "[*Inequalities and multiple discrimination in access to and quality of healthcare*](#)" („Juurdepääs tervishoiule ja teenuste kvaliteet: ebavõrdsus ja mitmekordne diskrimineerimine") on avaldatud internetis.

Lisateave: media@fra.europa.eu

Tel: +43 1 580 30 642

Märkused toimetajatele:

- Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) ülesandeks on anda tõendipõhine nõu Euroopa Liidu ja riikide poliitikakujundajatele ning aidata nii kaasa sellele, et põhiõiguste arutelu ja poliitika on teadmistepõhine ja kindlamalt piiritletud.
- Mitmekordne diskrimineerimine on diskrimineerimine korraga mitmel alusel: näiteks soo, vanuse, etnilise kuuluvuse või puude alusel. Näiteks roma naine võib näiteks kogeda diskrimineerimist sünnitusmajas mitte põhjusel, et ta on naine (sest kõik naised ei koge sellist diskrimineerimist), ja ka mitte põhjusel, et ta on roma päritolu (sest kõik romad ei koge sellist diskrimineerimist). Teda võidakse diskrimineerida põhjusel, et ta on roma ja et ta on naine.